

Besplatna pravna pomoć

Besplatna pravna pomoć uređena je Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“ broj 62/08 i 81/11).

Pravna pomoć je način olakšavanja ostvarenja prava hrvatskih državljana i stranaca te pristupa sudovima i javnopravnim tijelima u Republici Hrvatskoj koja o pravima i obvezama odlučuju, na način da troškove u cijelosti ili djelomično snosi Republika Hrvatska, uzimajući u obzir njihov materijalni položaj i okolnost da ne bi mogli ostvariti prava bez ugrožavanja svojeg uzdržavanja i uzdržavanja članova svojeg kućanstva.

Odobrovanje korištenja besplatne pravne pomoći obuhvaća pružanje pravne pomoći u *građanskim postupcima, upravnim postupcima i upravnom sporu*. Također obuhvaća donošenje odluka o oslobođenju od plaćanja sudskih pristojbi i oslobođenju od plaćanja troškova sudskog postupka (s početkom primjene od 1. siječnja 2013. godine).

Korisnici pravne pomoći mogu biti: hrvatski državljani, stranci na privremenom boravku, stranci na stalnom boravku, azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom, stranci pod privremenom zaštitom, tražitelji azila u postupcima za koje pravna pomoć tražiteljima azila nije predviđena posebnim zakonom, djeca stranci koja su u Republici Hrvatskoj zatečena bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika te stranci koji nezakonito borave u Republici Hrvatskoj i stranci na kratkotrajnom boravku koji su u postupku donošenja rješenja o protjerivanju te postupku donošenja rješenja o napuštanju Republike Hrvatske.

Pružatelji pravne pomoći su: odvjetnici, ovlaštene udruge i visoka učilišta.

Vrste pravne pomoći za koje se može odobriti besplatna pravna pomoć su:

a) primarna pravna pomoć: pravni savjet, sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima i pravna pomoć u mirnom izvansudskom rješenju spora,

b) sekundarna pravna pomoć: pravni savjet, sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima, zastupanje u sudskim postupcima i pravna pomoć u mirnom rješenju spora.

Postupci u kojima se može odobriti pravna pomoć su:

a) primarna pravna pomoć: u postupcima koji se odnose na statusna prava građana, na utvrđivanje prava i obveza iz mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i sustava socijalne skrbi te iznimno, u svim ostalim postupcima kada takva potreba proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva, a u skladu s temeljnim ciljem i svrhom Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći,

b) sekundarna pravna pomoć: u postupcima u svezi sa stvarnim pravima (osim u zemljišnoknjižnim postupcima), iz radnih odnosa, iz obiteljskih odnosa, u ovršnim postupcima i postupcima osiguranja (kada je riječ o prisilnom ostvarenju ili osiguranju tražbine koja proizlazi iz postupka za koji se može odobriti pravna pomoć), u postupcima mirnog rješavanja spora te iznimno, u svim ostalim sudskim postupcima kad takva potreba proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva, a u skladu s temeljnim ciljem i svrhom Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Uvjeti pod kojima se može ostvariti besplatna pravna pomoć su:

a) primarna pravna pomoć: da podnositelj zahtjeva sam ne raspolaže dovoljnim znanjem i sposobnošću da pravo ostvari, da pravna pomoć nije osigurana po odredbama

drugih propisa te da su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi angažiranje stručne pravne pomoći moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva (imovinski kriterij),

b) sekundarna pravna pomoć: da je riječ o složenijem sudskom postupku, da podnositelj zahtjeva nema sposobnost sam se zastupati, da zahtjev podnositelja zahtjeva nije očito neosnovan, odnosno neostvariv, da nije riječ o obijesnom parničanju te da su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi angažiranje odvjetnika moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva (imovinski kriterij).

Pravna pomoć odobrit će se kada imovno stanje *podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova kućanstva* odgovara sljedećim uvjetima (imovinski kriterij):

1) da ukupni dohodak i ukupni primici podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva mjesečno ne prelaze po članu kućanstva iznos najniže osnovice za obračun i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja na dan podnošenja zahtjeva, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja,

2) da podnositelj zahtjeva ili punoljetni članovi njegova kućanstva ne posjeduju imovinu, u novčanom ili nenovčanom obliku, osim nekretnina, koja prelazi iznos od dvadeset najnižih mjesečnih osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja, na dan podnošenja zahtjeva, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja,

3) da podnositelj zahtjeva ili punoljetni članovi njegova kućanstva nemaju, osim stana ili kuće u kojoj stanuju, drugi stan ili kuću, odnosno drugu nekretninu,

4) da podnositelj ili punoljetni članovi njegova kućanstva nemaju u vlasništvu prijevozno sredstvo čija vrijednost prelazi osamnaest najnižih mjesečnih osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja na dan podnošenja zahtjeva, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja.

Iznimno, pravna pomoć odobrit će se i podnositeljima zahtjeva koji ne ispunjavaju navedene uvjete, ako je njihovo imovno stanje takvo da bi, s obzirom na stvarne ili predviđive troškove postupka, plaćanje troškova postupka ugrozilo uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva.

Pravna pomoć odobrit će se djeci, koju su roditelji i drugi obveznici uzdržavanja po odredbama zakona dužni uzdržavati, u postupcima koji se vode pred nadležnim tijelima radi ostvarivanja prava djeteta na uzdržavanje neovisno o materijalnim prihodima obitelji.

Iznimno, pod gore navedenim uvjetima za primarnu i sekundarnu pravnu pomoć, podnositelju zahtjeva pravna pomoć odobrit će se bez utvrđivanja imovnog stanja ako mu je utvrđeno pravo na uzdržavanje u skladu s posebnim propisima kojima je uređeno ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi ili pravo na opskrbninu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Postupak za ostvarivanje pravne pomoći:

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva nadležnom uredu državne uprave u županiji (ured na području čije teritorijalne nadležnosti podnositelj zahtjeva ima prebivalište ili boravište, a ako se radi o hrvatskim državljanima koji nemaju prebivalište u RH i strancima, ured na području čije teritorijalne nadležnosti je sjedište suda ili upravnog tijela, odnosno pravne osobe s javnim ovlastima pred kojima podnositelj zahtjeva pokreće postupak).

Zahtjev se podnosi na *propisanom obrascu* uz koji se prilaže *pisana izričita suglasnost podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke o imovini i dohotku*. Iznimno, žrtve obiteljskog nasilja navedenu suglasnost podnose

samo za sebe. Za točnost podataka navedenih u zahtjevu podnositelj odgovara materijalno i kazneno.

Azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom, stranci pod privremenom zaštitom te žrtve trgovanja ljudima, uz zahtjev prilažu *potvrdu nadležnog tijela o svom statusu*.

Podnositelj zahtjeva koji je korisnik nekog od prava iz sustava socijalne skrbi i drugih oblika pomoći podnosi uz zahtjev *potvrdu nadležnog centra za socijalnu skrb o vrsti i visini primljene pomoći u posljednjih dvanaest mjeseci* ili, ako je korisnik prava na opskrbninu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, podnosi uz zahtjev *potvrdu ili presliku rješenja o opskrbnini*.

Za podnošenje zahtjeva ne plaćaju se upravne pristojbe.

Odlučivanje o zahtjevu za odobravanje besplatne pravne pomoći i donošenje rješenja:

Po zahtjevu odlučuje nadležni ured državne uprave u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva. Iznimno, ako se rješenje o odobravanju korištenja pravne pomoći donosi za pravnu stvar u kojoj podnositelj zahtjeva ne bi, uslijed proteka roka, nakon 15 dana mogao ostvariti pravo koje je predmet postupka, izdaje se odmah, a najkasnije u roku koji podnositelju zahtjeva omogućava pravodobno poduzimanje radnji radi ostvarenja prava.

Korištenje pravne pomoći odobrava se podnositelju zahtjeva koji ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na pravnu pomoć donošenjem *rješenja o odobravanju korištenja pravne pomoći*. Tim se rješenjem određuje vrsta i opseg pomoći koji se odobravaju.

Pravna pomoć može se odobriti u potpunom ili djelomičnom opsegu. Rješenje o odobravanju korištenja pravne pomoći se donosi za ostvarivanje prava na pravnu pomoć u punom opsegu kad podnositelj zahtjeva ostvaruje prava iz sustava socijalne skrbi i druge oblike pomoći, odnosno pravo na opskrbninu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, odnosno kad ukupni dohodak i ukupni primici korisnika i članova njegova kućanstva iznose 50% ili manje po članu kućanstva mjesečnog iznosa najniže osnovice za obračun i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja. Svako povećanje tog iznosa za svakih sljedećih 10% ima za posljedicu smanjenje opsega pravne pomoći za 10%, ali ne ispod 50% utvrđenog iznosa naknade za pravnu pomoć.

Kada je pravna pomoć odobrena u smanjenom opsegu, razliku do punog iznosa nagrade i naknade troškova za rad odvjetnika nadoknađuje korisnik u preostalom razmjeru prema vrijednosti poduzete radnje utvrđene Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika. Također, protiv takvog rješenja o odobravanju korištenja pravne pomoći podnositelj zahtjeva može podnijeti žalbu, u odnosu na dio zahtjeva za koji mu pravna pomoć nije odobrena, na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći kad je zahtjev za pravnu pomoć odbijen.

Kada ured utvrdi da podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete za odobravanje prava na pravnu pomoć, donosi *rješenje kojim se zahtjev odbija*. Protiv tog rješenja podnositelj zahtjeva može u roku od 8 dana od dana dostave rješenja podnijeti žalbu ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

Korisnik pravne pomoći mora ispunjavati utvrđene uvjete za pravnu pomoć tijekom postupka za koji je ona odobrena. Od dana podnošenja zahtjeva do dana konačnog obračuna troškova pravne pomoći, korisnik pravne pomoći je dužan izvijestiti ured o svim promjenama koje bi mogle imati utjecaja na pravo ostvarivanja i opseg pravne pomoći. Korisnik pravne pomoći dužan je izvijestiti o nastalim promjenama u roku od 8 dana od dana saznanja za njih. U suprotnom će se na korisnika primijeniti odredbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći o neopravdanom korištenju pravne pomoći.